Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

[Blad] 31.2 Utrecht [van de 1e editie van de 'Waterstaatskaart van Nederland']

Een blad van de 'Waterstaatskaart van Nederland', Topografische Inrichting, 1865-1891

https://hdl.handle.net/1874/13259

UTRECHT.
2.

31

SLUIZEN.

	Wijdte in den dag. Meter.	Slagdrempel-diepte onder A.P. Meter.	Schutlengte. Meter.
A. *Schutsluis tusschen Amstellands boezem en de Vecht te Nieuwersluis, 2 paar deuren*	3.55	2.10	31.40
B. *Schutsluis tusschen Amstellands boezem en den boezem van den Heycop, 2 paar deuren*	3.40	2.40	19.25
C. *Uitwateringssluis van de Stadswetering (boezem van den Heycop) op de Vecht, 1 paar deuren*	2.90	1.70	
D. *Uitwateringssluis van den Heycop op de Vecht, 1 paar deuren*	3.35	1.15	
E. *Schut- en uitwateringssluis in de Kerkvaart te Breukelen, tusschen den boezem van den Heycop en de Vecht, 2 paar deuren*	3.85	1.55	20.00
F. *Uitwateringssluis van den Haarrijn op de Vecht, 1 paar deuren*	2.45	1.25	
G. *Militaire inundatiesluis (Damsluis) in de Vecht te Nieuwersluis, 3 openingen:*			
de middelste	9.00	3.10	
de twee uiterste, elk	3.53	2.68	
H. *Schut- en uitwateringssluis tusschen de Tienhovensche vaart (Loosdrechtsche polder) en de Vecht aan het Kraaijenest, 2 paar deuren*	3.30	1.65	42.90
I. *Schut- en uitwateringssluis tusschen het 1e en 2e pand van de Tienhovensche vaart bij het Roodpannenhuis, 2 paar deuren*	3.30	1.65	20.00

KANALEN.

KEULSCHE VAART.

De verbinding te water van Amsterdam met de rivier de Lek, volgt, van Amsterdam uitgaande, den Amstel tot den Omval, vervolgens de ringsloot van de Diemermeer en de Weespertrekvaart tot de schutsluis te Weesp, voorts de Vecht, waarin twee afsnijdingen, de Nieuwe Vecht of Reevaart en de afsnijding bij het huis De Nes, tot de Weerdsluis te Utrecht, en eindelijk den Vaartschen Rijn tot Vreeswijk.

Lengte van de Amstelsluizen te Amsterdam tot Weesp	13400	*meter.*
van daar tot de Weerdsluis te Utrecht	34900	»
van Utrecht tot de sluis te Vreeswijk	11600	»
te zamen	59900	»

De vaart tusschen Amsterdam en Utrecht wordt gehouden op eene diepte van 2.65 en de Vaartsche Rijn tusschen Utrecht en Vreeswijk op eene diepte van 1.76 ÷ A.P.

TIENHOVENSCHE VAART.

In de jaren 1835—1836 werd van de Vecht bij het Kraaijenest tot het Roodpannenhuis een kanaal gegraven, dat als het begin te beschouwen is van eene verbinding te water van de Vecht en de Eem. Daarna werd het in 1839 op Noordhollandsch gebied doorgetrokken en bij het Roodpannenhuis door eene sluis van het bestaande kanaal, dat met den polder Loosdrecht c. a. gemeen ligt, gescheiden. Het kanaal wordt nog steeds langzamerhand voortgezet. Het 1e pand van het Kraaijenest tot het Roodpannenhuis is lang 10435 M. Gemiddelde waterstand 0.57 ÷ A.P. Bodemsdiepte 1.50 M. ÷ A.P. In het 2e pand, dat in de hooge gronden te niet loopt, is de gemiddelde waterstand 0.15 M. + A.P.

(*Zie Amersfoort* 3, *Pijnenburger Grift.*)

POLDERS, REGLEMENTEN, ENZ.

Polders of waterschappen. (*In de provincie Utrecht dragen de gereglementeerde polders den naam van waterschappen.*)

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Algemeen reglement van bestuur van de waterschappen in de provincie Noordholland, *vastgesteld* 19 *Julij* 1854, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 4 *Aug.* 1854, *n°.* 70.

Verordening regelende het toezigt der Provinciale en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in de provincie Noordholland, *vastgesteld* 21 *Februarij* 1854, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 17 *Maart* 1854, *n°.* 71. *Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 14 *Dec.* 1855, *n°.* 78.

Verordening op de verveeningen en ontgrondingen voor sommige gemeenten in de provincie Noordholland, *vastgesteld* 12 *Nov.* 1851, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 2 *Dec.* 1851, *n°.* 55. *Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 13 *Aug.* 1875, *n°.* 27.

Reglement van bestuur voor het Hoogheemraadschap Zeeburg en Diemerdijk, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 18 *Aug.* 1864, *n°.* 57. *Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 18 *Aug.* 1864, *n°.* 57. *Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 30 *Nov.* 1869, *n°.* 14.

Reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht, *vastgesteld* 4 *Dec.* 1857, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 28 *Jan.* 1858, *n°.* 49.

Reglement op de verveeningen in de provincie Utrecht, *vastgesteld* 10 *Nov.* 1859, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 21 *Dec.* 1859, *n°.* 49, *wijzigingen zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 3 *Sept.* 1861, *n°.* 48, 24 *Jan.* 1866, *n°.* 94 *en* 26 *Dec.* 1870, *n°.* 13.

Hoogheemraadschap Amstelland.

Zie voor de polders, die tot dit Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

Het Hoogheemraadschap is belast met de zorg voor den gemeenen boezem en heeft toezigt op den waterkeerenden ring, ook van de waterschappen buiten het gebied van het Hoogheemraadschap gelegen. Het onderhoudt de sluizen in den Zeeburg- en Diemerdijk. Vroeger werd het bestuur gevoerd krachtens handvest van Keizer Karel V van 25 Sept. 1525. Het tegenwoordige reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Jan. 1872 (Staatsblad n°. 7).

Grootwaterschap de Ronde Veenen.

Zie voor de polders die tot dit Grootwaterschap behooren de opgaven boven de kaart. Alle polders van dit Grootwaterschap behooren tot Amstelland.

Bij dit bestuur zijn in onderhoud:

a. *de ringkaden van het Grootwaterschap, met uitzondering van het gedeelte dat tevens ringdijk is van het waterschap Groot Mijdrecht en van de oostelijke boezemkade van het waterschap Botshol;*

b. *de tot den algemeenen binnenboezem (dat is de waterstaatkundige polder de Ronde Veenen) behoorende sluizen;*

c. *de molens tot bemaling van dien boezem;*

d. *de vaarten welke den algemeenen binnenboezem vormen en verschillende wegen.*

Het heeft toezigt op alle waterkeerende en waterafleidende werken, behoorende tot of in verband staande met den algemeenen waterstaat van het Grootwaterschap.

Behalve voor Botshol vormt het bestuur van het Grootwaterschap met de betrokken gemeentebesturen het bestuur van de veenderijen in het Grootwaterschap gelegen.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

HOOGHEEMRAADSCHAP AMSTELLAND.

Noordholland.

Polder Rondehoep. (*Bestaande uit twee waterstaatkundige polders.*)

Utrecht.

GROOTWATERSCHAP DE RONDE VEENEN.

Waterschap de eerste bedijking der Mijdrechtsche droogmakerij.
Waterschap Botshol. } *Vormen één waterstaatkundigen polder.*
Waterschap Nellestein. }
Waterschap Waardassacker.
Waterschap de Winkel.
Slotpolder.
Waterschap het Hoog en Groenland.
Waterschap Oostzijdsch.
Waterschap de Rooden Molen.
Waterschap Donkervliet.
Waterschap Oukoop.
Waterschap Spengen.
Waterschap Kockengen.
Waterschap Westveen.
Polder de Ronde Veenen.
Waterschap Groot Mijdrecht.

GROOTWATERSCHAP VAN WOERDEN.

Utrecht.

Waterschap Kamerik Teylingens.

POLDERS DIE NIET TOT EEN HOOFDWATERSCHAP VEREENIGD ZIJN.

Noordholland.

Hornpolder.
Kuijerpolder.
Blijkpolder.
Uitermeerdijksche of Prutpolder.
Horstermeerpolder.
Polder Kortenhoef (gedeeltelijk in Utrecht).
Stichts-Ankeveensche polder.
Hollandsch-Ankeveensche polder.
Hilversumsche Meent.
's Gravelandsche polder (boezemland).

Utrecht.

Waterschap Garsten.
Hoekerwaterschap (*Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.*)
Polder de Nes.
Waterschap Holland, Sticht en Voorburg. (*Bestaande uit 2 waterstaatkundige deelen.*)
Waterschap het Honderd.
Waterschap Breukelerwaard.
Waterschap Groot en Klein Oud Aa.
Waterschap Portengen Zuideinde.
Waterschap Kortrijk en Gieltjesdorp.
Waterschap Otterspoorbroek.
Waterschap de Hooge en Neermaten.
Waterschap Dorssewaard.
Waterschap Loenderveen.
Waterschap Breukelerveen en Tienhoven (omvat waterschap Bethune).
Waterschap Mijnden.
Waterschap Breukelen Proostdij.
Oostelijke binnenpolder van Tienhoven.
Waterschap Maarsseveen.
Waterschap Westbroek. (*Bestaande uit de waterstaatkundige polders Westbroek binnen den molenpolder, polder het huis te Lart, en te Veenwaarts buiten den molenpolder.*)
Waterschap Achttienhoven. (*Bestaande uit verschillende waterstaatkundige polders, waarvan slechts één op dit blad voorkomt.*)
Waterschap Maartensdijk.

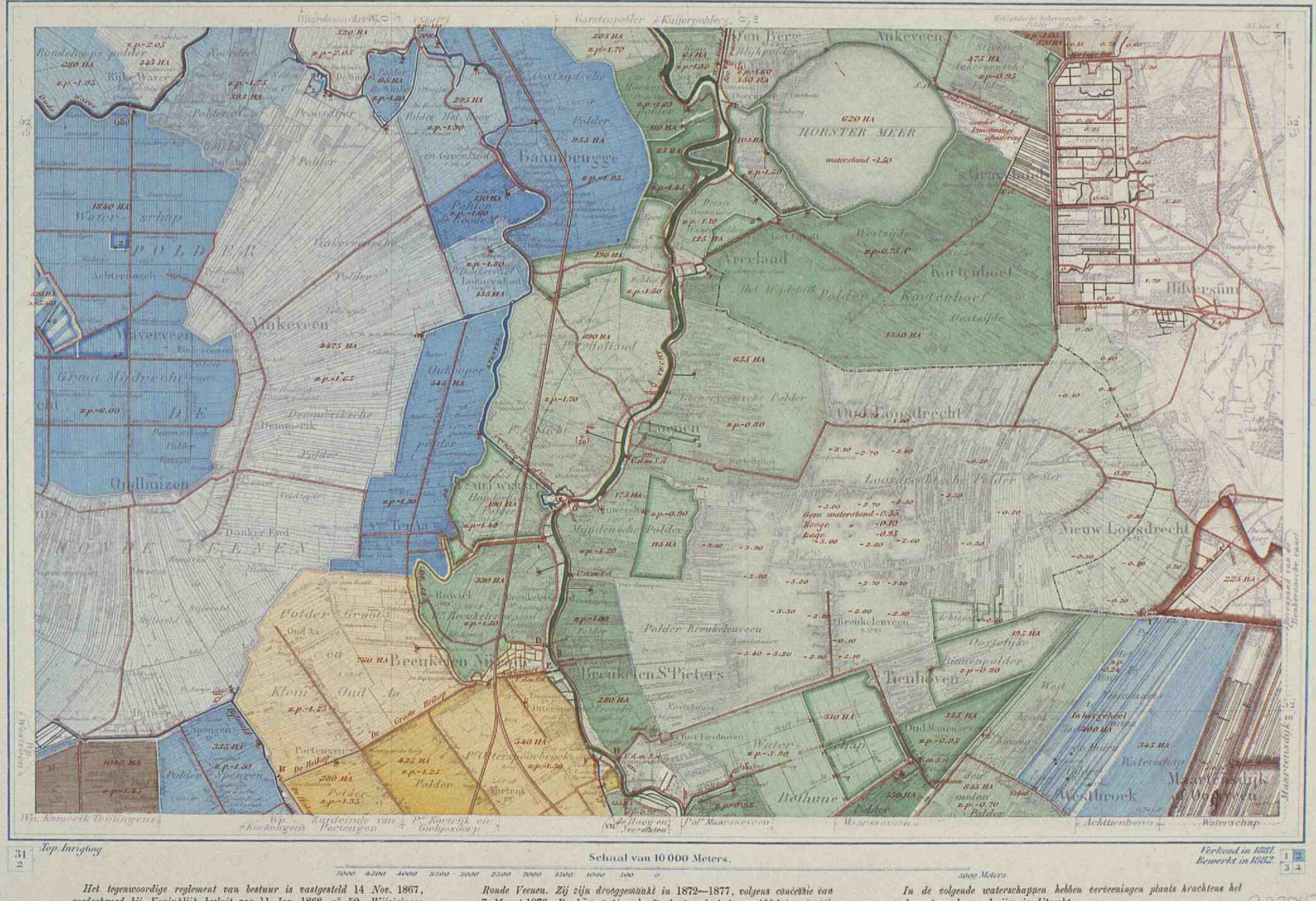

Het tegenwoordige reglement van bestuur is vastgesteld 14 *Nov.* 1867, *goedgekeurd bij Koninklijk besluit van* 11 *Jan.* 1868, *n°.* 52. *Wijzigingen zijn goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van* 13 *Aug.* 1869, *n°.* 17 *en* 26 *Nov.* 1880, *n°.* 29.

Grootwaterschap van Woerden. (*Zie Utrecht* 1, 3 *of* 4.)

Waterschap Heycop genaamd de Lange Vliet.

Dit waterschap ontleent zijn oorsprong aan een bij open brief van Floris van Wevelickhoven in 1385 aan eenige landen bezuiden den Leydschen Rijn gegeven vergunning tot het graven van een watergang naar de Vecht. Het bestuur heeft eenigermate toezigt op het inwendig beheer van de waterschappen bezuiden den Leydschen Rijn, die er toe behooren, terwijl het verder is belast met het onderhoud en beheer der bemalingswerktuigen van de polders bezuiden den Rijn, eenige molenvlieten, eenige waterkeeringen van gemeenschappelijk belang, enkele bruggen en de Vliet met hare uitwaterende sluizen, behalve de schutsluis te Breukelen. Ook heeft het toezigt op de met de Vliet gemeen liggende vaarten de Kerkgracht, de Aa en de Stadswetering.

De voor den boezem vastgestelde maalpeilen gelden voor alle daarop uitslaande molens, onverschillig of zij al dan niet binnen de administratieve grenzen van dit waterschap zijn gelegen. Het tegenwoordig reglement van bestuur is vastgesteld 19 Nov. 1867, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 27 Febr. 1868, n°. 79.

DROOGMAKERIJEN EN VERVEENINGEN.

Mijdrechtsche droogmakerij, 1ste bedijking. (*Zie Utrecht* 1.)

Waterschap Groot-Mijdrecht. *Deze droogmakerij heeft de plassen vervangen bekend onder den naam van Noorder-Zuiderpolder en Binnenkring der Ronde Veenen. Zij zijn drooggemaakt in 1872—1877, volgens concessie van 7 Maart 1870. De droogmaking heeft plaats gehad door middel van centrifugaalpompen van 200 p. k., die het water op Amstellandsboezem bragten.*

Tienhovensch-Maarsseveensche droogmakerij. *De eerste concessie tot droogmaking is verleend bij Koninklijk besluit van 22 Jan. 1858, n°. 91; in 1863 werd de beringing gesloten en de bemaling aangevangen; deze poging tot droogmaking mislukte echter en de concessie ging verschillende malen in andere handen over, tot de droogmaking in 1880 voltooid werd door middel van centrifugaalpompen tot een vermogen van 190 p. k.*

De verveening in den Stichts-Ankeveenschen polder *is geschied krachtens generale ordonnantie van 29 Julij 1747 en de Koninklijke besluiten van 28 Junij 1859 en 13 April 1860.*

De verveening in den Blijkpolder *krachtens generale ordonnantie van 29 Julij 1747, het Koninklijk besluit van 30 Jan. 1850 en volgens het reglement van Noordholland van 1851, (Provinciaal blad n°. 124).*

De verveening in den Hollandsch-Ankeveenschen polder *is toegestaan bij octrooi van 25 Jan. 1777 en nader geregeld bij Koninklijk besluit van 6 Maart 1856.*

In den polder Kortenhoef *heeft de verveening plaats krachtens de generale ordonnantie van 29 Julij 1747 en volgens het reglement van Noordholland van 1851 (Provinciaal blad n°. 124).*

In het waterschap Westbroek *hebben verveeningen plaats volgens het reglement op de veenderijen in de provincie Utrecht, met inachtneming van eenige gewijzigde bepalingen, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 29 Dec. 1873, n°. 20.*

In de volgende waterschappen hebben verveeningen plaats krachtens het reglement op de veenderijen in Utrecht:

Waterschap Maarsseveen.

Waterschap Breukelerveen en Tienhoven.

Waterschap Loenderveen.

Waterschap Botshol.

Grootwaterschap de Ronde Veenen.

De verveening in de zoogenaamde polders Vinkeveen en Proostdij *heeft plaats volgens octrooi van verveening en bedijking verleend bij Koninklijk besluit van 21 Sept. 1854, n°. 52.*

De verveening in den zoogenaamden polder Wilnis aan de Veldzijde *heeft plaats volgens octrooi van 27 Oct. 1862, n°. 63. Een reglement voor deze verveening, bedijking en droogmaking is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 22 Febr. 1863, n°. 9.*

VERWIJZING.

Mr. G. de Vries Az. De zeeweringen en waterschappen in Noordholland, 1864.

Beknopt overzigt der geschiedenis van de verveening en droogmaking der bedijkingen onder Mijdrecht, als verslag op verzoek der ingelanden door de directie van de 3de bedijking opgemaakt.

Uitkomsten der waterpassingen langs de Vecht, van Utrecht tot Hinderdam, 1863.

9730171

VII B.a.21

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem waarop zij uitwateren, in verschillende tinten.

Polders door eene bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regtstreeks op den boezem, maar eerst op eenen anderen polder.

Bij polders, die uitwateren op meer dan één boezem of op meerdere polders, is de kleur dienovereenkomstig gestreept en gebiesd.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

In hooge gronden zijn de voornaamste stroomende wateren en waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem waarop zij afwateren; eene bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der landen, die er op afwateren, voor zooverre die grens met zekerheid op het terrein kon worden opgespoord; eveneens is de grens van het gebied van de hoofdtakken van een stroomend water met eene bies van dezelfde kleur omgeven.

Weteringen, waarvan het verhang door middel van schutten, die bij overstorting werken, verdeeld is, zoo als in het waterschap Maartensdijk, worden als stroompjes beschouwd, terwijl de bij het schut geplaatste cijfers de hoogte van het schut of het winterpeil van de verschillende deelen dier weteringen aangeven.

Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met wachtdeur van den boezem gescheiden, worden voorgesteld als tot dien boezem behoorende.

Molensluisjes en inlaatduikers zijn niet in het rood aangegeven.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezems en stroomende wateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

VERKLARING VAN TEEKENS.

Schepradwatermolen.
Vijzelwatermolen.
Teeken ter onderscheiding van seinmolens.
Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal paardekrachten.

De onder het stoomgemaal geplaatste letter geeft het bemalingswerktuig aan: v. *vijzel*, c. *centrifugaalpomp.*

Kleine watermolen.

Bij de bemalingswerktuigen, die het water op den boezem of op onbemalen polders uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij die, welke het aan de uitslaande molens toemalen, het cijfer 2 enz.

Uitwateringssluis. (U. sl.) } Sluizen, die U. sl. en S. sl. tevens zijn, of die tot een ander doel dienen, zijn aangewezen door het eerste teeken en nader omschreven.
Schutsluis. (S. sl.) }

Schut, waarvan de bovenkant op 0.75 M. + A.P. ligt, en dienende om het water tot dat peil op te houden.
Grondduiker.
Overtoom.
Peilschaal.
Peilmerksteen.
z.p. Zomerpeil van polders.
0.20 Terreinshoogte in meters betrekkelijk A.P. Het decimaalpunt geeft de plaats der terreinshoogten aan.
Straat-, grint-, schulpwegen, enz.
Spoorwegen.
Provinciale grens.
160 HA Grootte van polders in hectaren volgens meting op de kaart met den planimeter van Amsler.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

I. Weteringen in het waterschap Maartensdijk.

De weteringen in het waterschap Maartensdijk vereenigen zich ten slotte allen in eene wetering genaamd het Zwarte Water, waarlangs zij, door middel van een schut bij Utrecht langs den Oostermolen, en door een kleine maar vrije afstrooming iets meer benedenwaarts, op de Vecht afwateren. In het geheel wateren er ongeveer 2100 H.A. op af.

II. Bovenpand van de Tienhovensche vaart.

Op dit pand wateren ongeveer 225 H.A. hooge gronden af.
De gemiddelde waterstand was over 1871—1880 0.15 M. + A.P.; de hoogste stand, 9 Febr. 1871, 0.76 M. + A.P., de laagste stand, 18 en 19 Aug. 1876, 0.38 M. ÷ A.P.

III. Boezem van Woerden.
(*Zie Utrecht* 1, 3 *of* 4.)

IV. Vechtwater.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 240 H.A. Boezemland 1100 H.A. Oppervlakte der polders, boezemlanden en hooge gronden, die op de Vecht, hetzij regtstreeks, hetzij door tusschenkomst van een grooteren of kleineren boezem beneden Utrecht afwateren (behalve de boezem van de 's Gravelandsche vaart) ongeveer 30800 H.A. Bovendien ontvangt de Vecht nog door de sluizen, schutten en molens bij Utrecht het water van ongeveer 24500 H.A. ten zuiden en oosten van Utrecht gelegen. Kadehoogte 0.60 à 1.00 M. + A.P.

Waterstanden over 1871—1880 in M. ten opzigte van A.P.:

	Gemidd. stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.	
Utrecht	÷ 0.10	*Mrt.* 1877 + 0.68	*April* 1871 *en Mei* 1874	+ 0.00
Breukelen	÷ 0.14	*Mrt.* 1877 + 0.65	*Sept.* 1875	÷ 0.68
Uitermeer	÷ 0.19	*Mrt.* 1877 + 0.05	*Oct.* 1875	÷ 0.80
Muiden (Vecht)	÷ 0.19	*Mrt.* 1877 + 0.60	*Oct.* 1875 *en Nov.* 1877	÷ 0.80
Muiden (Zuider Zee)	÷ 0.11 *vl.* ÷ 0.20 *eb*	*Jan.* 1877 + 2.16	*Dec.* 1873	÷ 0.94

De Vecht ontlast zich door de Muidersluis op de Zuiderzee.

V. Boezem van de 's Gravelandsche vaart, Karnemelksloot, Naardervaart, enz.

De boezem ontlast zich op de Buiten Vecht door de Oostsluis en door de kokers in den steenen beer benoorden het Muiderslot, en op de Vecht door de schutsluis in het fort Uitermeer en door die ten zuiden van Muiden. (Zie Amsterdam 4.)

VI. Boezem van den Heycop of Lange Vliet.

Deze boezem ontlast zich op de Vecht door de schutsluis in de Kerkvaart te Breukelen, door de uitwateringssluis in den Heycop en door die in de Stadswetering bij Nieuwersluis. Oppervlakte der polders die op den boezem afwateren 2005 H.A. Vroeger waterden ook polders bezuiden den Leydschen Rijn gelegen op den boezem af; thans kan slechts een van de vroegere molens daartoe nog dienen.
Maalpeil der polders Otterspoorbroek en Kortrijk en Gieltjesdorp 0.10 M. + A.P. en van de polders Portengen, Zuideinde en Oud Aa 0.15 M. + A.P. Kadehoogte 0.30 à 0.50 M. + A.P.

VII. Haarrijn.

Oppervlakte der polders die op den boezem afwateren ongeveer 900 H.A. Kadehoogte 0.35 M. + A.P. De boezem ontlast zich op de Vecht door de uitwateringssluis tusschen Maarssen en Breukelen.

VIII. Kerkeindsche Vaart. (Boezem van een gedeelte der waterschappen Westbroek en Achttienhoven).

Oppervlakte der polders die op de vaart uitwateren ongeveer 1160 H.A. Zomerstand 0.40 M. ÷ A.P. De vaart ontlast zich door een schut bij het fort de Klop op de Vecht.

IX. Amstellands boezem.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 600 H.A.
Oppervlakte van de polders, die er op uitwateren, ongeveer 30000 H.A. De boezem ontlast zich op het Stadswater te Amsterdam en daarmede op het Noordzeekanaal en door de Ipenslooter- en Diemerdammersluizen op de Zuiderzee.

Waterstanden over 1871—1880 in M., ten opzigte van A.P.

	Gemidd. stand.	Hoogste stand.	Laagste stand
Diemerbrug	÷ 0.39	+ 0.04 13/14 *Nov.* 1872.	÷ 0.90 21 *Oct.* 1875.
Schutsluis van den Middelpolder	÷ 0.39	+ 0.07 14 *Nov.* 1872.	÷ 0.77 21 *Oct.* 1875

AMSTERDAMSCH PEIL.

Het op dit blad voorkomende hoofdmerk der nauwkeurigheidswaterpassing, in 1875 onder leiding van wijlen prof. dr. L. Cohen Stuart begonnen en sinds 1879 door de Rijkscommissie voor graadmeting en waterpassing voortgezet, is aangebragt in:

den toren der protestantsche kerk te Loenen, noordzijde.